

Laittomat jätesirrot ja jäterikollisuus

Riku Lindqvist, Rikoskomisario

02.11.2022

ESITYKSEN RAKENNE

1. Jäterikollisuudesta yleisesti
2. Jäterikollisuus maailmalla
3. Jäterikollisuus Suomessa

1. Jäterikollisuudesta yleisesti

Jäterikollisuudesta

- Suomessa jätteisiin liittyvän ympäristörikollisuuden tunnusmerkistö on määritelty rikoslain 48-luvussa. Jätteisiin liittyvää rikollisuutta ilmenee kuitenkin myös ympäristörikoslainsäädännön ulkopuolella.
- Rajat ylittävän ympäristörikollisuuden on arvioitu olevan yksi nopeimmin kasvavista maailmanlaajuisista rikosilmiöistä.
- Laittoman jätteiden käsittelyn seurauksena saatavien tuottojen on arvioitu olevan jopa neljä kertaa korkeammat kuin laillisen jätteiden käsittelyn (Dorn, Van Daele, & Vander Beken 2007).

Motiivi

- Jäte sisältää usein arvokkaita materiaaleja ja sillä on siten taloudellista arvoa.
- Kuljetukset Euroopan unionin rajojen yli motivoi tekijöitä sekä väljemmän lainsäädännön että halvempien jätteiden käsittelykustannusten takia.
- Esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkaromun osalta purettujen laitteiden ylijäämät päätyvät usein dumpattavaksi kaatopaikoille sellaisille alueille, joissa haittoja terveydelle ja ympäristölle ei ole huomioitu.

2. Jäterikollisuus maailmalla

KV- näkemys yleisesti

- Maailmanlaajuisesti ympäristörikollisuutta pidetään hyvin merkittävänä rikollisuuden muotona.
- Ympäristörikollisuuden katsotaan olevan taloudellisesti kolmanneksi suurin rikollisuudenmuoto ase- ja huumorikollisuuden jälkeen.
- Interpol on arvioinut, että ympäristörikollisuus tuottaa 110-281 miljardia dollaria rikoshyötyä vuosittain.
- Europolin sivuilta vuonna 2011 tehdyn tutkimuksen mukaan, kolme kahdestatoista eniten taloudellista tuottoa tuottava rikollinen toiminta liittyy ympäristörikollisuuteen. Näistä mainitaan:
  - villieläinten salakuljetus (arvioitu vuosittainen arvo USD 7.8 - 10 miljardia)
  - metsärikkokset (arvioitu vuosittainen arvo USD 7 miljardia)
  - kalasturikkokset (arvioitu vuosittainen arvo USD 4.2- 9.5 miljardia).
  - Kokonaisuudessa ympäristörikollisuus 70 -213 miljardia dollaria vuosittain.

Kv- näkemys jätteet

- Laittoman jätekaupan tuotot on arvioitu maailmanlaajuisesti yhtä suuriksi kuin huumausaineiden salakuljetuksella saatavat tuotot.
- On arvioitu, että vain 35 % Euroopassa tuotetusta SER-jätteestä päätyy laillisiin keräys- ja kierrätyspisteisiin. Loput kuljetetaan Euroopan ulkopuolelle, käsitellään Euroopassa laittomasti, puretaan varaosiksi tai heitetään muun jätteen mukana pois. (Huisman ym. 2015)
- Myös Interpolin työryhmä, joka on keskittynyt torjumaan laittomia jätekuljetuksia, kauppaa ja hävittämistä, on useissa raporteissaan korostanut järjestäytyneen rikollisuuden osallisuutta jätealalla ja siihen liittyviä uhkakuvia (Interpol 2006; 2009a; 2009b)

Uhkakuvat nyt ja tulevaisuudessa

- Asiakirjaväärennökset jäterikollisuudessa (jäte, sijoitus- ja lähtömaa)
- Viherpesu
- Korruptio
- Järjestäytynyt rikollisuus
  - *“One of the report’s case studies describes how the mayor of a small French town was murdered for trying to prevent illegal waste dumping in his area, illustrating the stakes at hand and pointing to the kind of violence usually associated with organized crime”.* (Interpolin raportti 2018)
- Muovijätteiden uudet luokitukset ja vientikielto eivät ole merkittävästi lisänneet muovijätteen jätesiertolupien määrää Euroopassa, vaikka näin oletettiin käyvän. Siten on epäselvää, mihin osa syntyneestä muovijätteestä on päätynyt.

Esimerkkejä maailmalta

- Italiassa on arvioitu mafian vuosiliikevaihdon olevan noin 120 miljardiksi euroa, josta suoran ympäristör rikollisuuden (mm. dumpaus kotimaassa, SER-jäte Afrikkaan, Napoli, ym.) osuus n. 20 miljardia euroa.
- Waste is Gold / erityisesti ongelmajäte

Mafia earning €20bn from dumping toxic waste - Europe - World - The Independent - Windows Internet Explorer

http://www.independent.co.uk/news/world/europe/mafia-earning-euro20bn-from-dumping-toxic-waste-2294720.html

Tiedosto Muokkaa Näytä Suosikit Työkalut

Kotisivu (1) Syötteet (1) Tulosta (L) Sivu Työkalut

UK | World | Business | People | Science | Media | Education | Obituaries | Corrections

Hot Topics Europe Employment Phone Hacking Pharmaceuticals

News | World | Europe

Mafia earning €20bn from dumping toxic waste

BY MICHAEL DAY IN MILAN | WEDNESDAY 08 JUNE 2011

Recommend 59 Tweet 29 Share 4 PRINT EMAIL A A A

Latest in Europe

- Italy: Monti races to put unity government together
- Members of murderous neo-Nazi gang linked to German secret service
- Russia calls on Britain amid tension over nuclear shield
- Merkel: this is worst crisis since 1945
- Strauss-Kahn to sue over reports he is to divorce
- 'Nervous' Breivik pleads not guilty to Norway massacre
- Blast off to spacestation
- Europe's worst hour since 2nd World War, says Angela Merkel
- Anders Breivik appears in court
- Italy's new premier Mario Monti rushes to build new government

Ads by Google

Loma tarjoukset
Sano ei piviä hipoville hinnoille.

Italy's mafia clans, best known for drug running and extortion rackets, are earning €20 billion a year by turning the south of the country into a toxic waste dump, an environmental organisation said in a major report.

Heavy metals and cancer-causing organic compounds are being illegally buried with increasing frequency, often in agricultural areas or on land that is used to build new homes, the Legambiente group warns.

The dangers to human health were dramatically illustrated when contaminated farmland outside Naples was blamed for the discovery of toxic dioxins in the region's prized buffalo mozzarella cheese in 2008.

And the escalating risk is underlined by the new report which shows that last year the authorities seized a record two million tonnes of dangerous waste on its way for disposal, often in the one of Italy's four southern-most regions, Sicily, Calabria, Campania and Puglia where the country's four main mafia groups hold sway.

Enrico Fontana, Legambiente's spokesman on environmental and organised crime, said the figure was just the tip of the iceberg. "There was a lot more that was not intercepted," he said. "And this market makes the mafia huge amounts of money. And the amount they earn from it is growing," he said.

At the latest count, in 2010, around 31,000 environmental crimes were committed, the report says, with 41% of them involving illegal waste disposal and recycling of cement.

Campania, the region around Naples whose streets are

Search The Independent

Advanced Search | Day in a page | Article archive

Most Shared | Most Viewed | Most Commented

- 'Hello mum, this is going to be hard for you to read ...'
- Sean, 12, is the youngest father
- French in uproar over oral sex anti-smoking posters
- Girl is told 13 GCSEs are not good enough for her school's sixth form
- Scotland's ugliest woman honoured

Recently Read

A new social reading experience from The Independent, powered by Facebook. [Learn More.](#)

SPONSORED FEATURES

Business videos from thought leaders
Commercial thought leaders give their insights into the world of business.

Ads by Google

Chalet Shiraz - Chamonix
Catered fm €495pppw. All en-suite. Chef, hot tub, full-time ski driver
www.AlpEscape.com

Bicycle Sicily or Puglia
Cycle southern Italy and enjoy regional cuisine, wine and gelato.
www.ExperiencePlus.com

Illegal waste trafficking: how to make EUR 1.8 million from 200 000 used tyres

The Spanish Guardia Civil, with the support of Europol and Ameripol, dismantled a criminal group illegally trading used tyres in several countries across Africa, America and Europe.

Update date: 01 May 2018

<https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/illegal-waste-trafficking-how-to-make-eur-18-million-200-000-used-tyres>

<https://yle.fi/uutiset/3-10472211>

Euroopan elektroniikkajäte kertyy Ghanan romupihaille – Baba Adi lajittelee tietokoneita ja vaarantaa terveytensä, koska romu tuo rahaa

Suomalaistenkin elektroniikkajätettä laivataan laittomasti Länsi-Afrikkaan. Ghanassa lajittelija tienaa hyvin mutta altistuu myrkyille ja raskasmetalleille. Keskustele aiheesta jutun lopussa.

Elektroniikkajäte 22.12.2018 Päivitetty 22.12.2018 13:42

Baba Adi on erikoistunut tietokoneiden keskusyksiköiden ja osien kuten levyasemien purkamiseen. Kuva: Alex Ahenfo

3. Jäterikollisuus Suomessa

Vain osa ympäristörikoksista tulee esitutkintaviranomaisten tietoon. Tyypillistä alhainen kiinnijäämisriski, korkea tuomitsemiskynnys sekä lievä rangaistuskäytäntö

- Poliisi → yleisviranomainen
  - Jätteiden luvaton hävittämistä tai niiden säilyttämistä joko pien- tai teollisuuskiinteistöjen alueella.
    - Perustapauksessa toimitaan vastoin ympäristölupaa.
- Tullin:
  - Jätteiden viennistä tai tuonnista ilman jätteesiirtolupaa.
- Rajavartiolaitos
  - Öljyjutut merellä

Laittomat jäteviennit ja Suomi

- Tutkintapyynnöt ovat pääsääntöisesti vuosina 2014–2019 liittyneet vientiin ilman jätesiirtolupaa tai siihen, että vienti on ollut kyseisen jätteen osalta kokonaan kielletty. Tapaukset ovat sisältäneet esimerkiksi lyijyakkujen vientejä.
- Kokonaan kielletyt viennit ovat liittyneet muun muassa romuautojen tai autojen jätteeksi luokiteltavien varaosien vientiin.
- Vuonna 2020 tutkintapyyntöjen määrä laittomien kansainvälisen jätesiirtojen osalta tuplaantui vuoteen 2019 verrattuna. Vuoden 2020 tutkintailmoituksien perusteella on viety ilman lupaa muun muassa rakennus- ja purkujätettä sekä muuntajaöljyä. Lisäksi on viety vihreänä jätevientinä pohjatuhkia ja alumiiniromua, vaikka kyseiset siirrot olisivat vaatineet jätesiirtoluvan. Myös asiakirjaväärennöksiä jätevienteihin liittyen on havaittu.
- Vuodet 2021-2022 ovat olleet hiljaisempia tutkintapyyntöjen osalta → pandemian vaikutus?

Keskeistä torjuntatyössä

- Lainsäädännön merkitys
- Viranomaisyhteistyö → tiedonvaihto
- Tiivis valvonta → valvonnan kohdistaminen
- Lupa
- Muu ennalta estävä toiminta → tiedotteet, kampanjat yms.
- Resurssit

Kiitos! kysymyksiä, keskustelua?

Ympäristörikostorjunnan koordinaattori:
Rikoskomisario Riku Lindqvist
p. +358 295 486 880, gsm 050 456 02 41
Internet: riku.lindqvist@poliisi.fi,
ymparistorikokset.krp@poliisi.fi